

BESLUT

2019-09-16

Dnr: 19/01708

SAKEN

Untiset, SVT2, 2019-05-15, inslag om en EU-parlamentariker; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget fälls. Det strider mot kravet på opartiskhet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Television AB ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGET

Inslaget var en sammanfattning av tidigare direktsända intervjuer med bland annat Feministiskt initiativ (Fi) toppkandidat inför EU-valet, NN. Inslaget påannonserades av nyhetspresentatören enligt följande (svensk textning från finska).

I intervjuerien med EU-valets toppkandidater var KD:s [Namn] och Fi:s [NN] först ut. [KD:s EU-kandidat] fick förklara hur en parafras på Donald Trumps slagord passar in på partiets EU-politik. [NN] i sin tur avslöjade sina bristfälliga kunskaper i säkerhetspolitik.

I inslaget presenterades NN och några intervjusvar från direktsändningen återgavs. Situationen för romer samt frågor om säkerhetspolitik diskuterades. Bland annat följande sades.

(NN) – Ryssland rustar inte upp. (Pgl 1) – Ryssland rustar, rustar inte upp? (NN) – Ryssland rustar inte upp, de ökar ju inte sin försvarsbudget. (Pgl 1) – Eh... (Pgl 2) – Gör de inte? (NN) – Nej, inte enligt de rapporter jag har fått.

Därefter följde ett kort inslag med bilder på bland annat Rysslands president och på stridsflygplan. Följande sades av reportern (svensk textning från finska).

Enligt experter har Ryssland under de senaste åren rustat upp trots att de bromsat in något på grund av ekonomiska svårigheter.

Inslaget fortsatte därefter med en sammanfattning av en intervju med KD:s toppkandidat.

ANMÄLAN

Anmälaren anför sammanfattningsvis följande.

Det är inte *Utisets* uppgift att kommentera NN:s intervjuvar, i synnerhet inte utan att NN ges möjlighet att svara. Rysslands försvarsutgifter har minskat de senaste tre åren. Vidare är anmälaren kritisk till de bilder som visades i inslaget och menar att de var hotfulla.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet. SVT anför i huvudsak följande.

Inför EU-valet var syftet med *Utisets* inslag att ge den finskspråkiga publiken en bild av huvudkandidaterna genom relevant information. Även om materialet ursprungligen kom från andra sändningar hade redaktionen en ambition att ge ytterligare relevanta fakta där det behövdes. Inslaget var en kort sammanfattning av några av de ämnen som togs upp i SVT:s timslånga direktsända utfrågning. I den ursprungliga sändningen gavs bland annat följande kontext i diskussionen kring EU:s försvarspolitik, att NN röstat mot ett gemensamt försvar och att hon ville bevara EU som ett fredsprojekt.

(Pgl) – Många är oroliga för ett alltmer aggressivt Ryssland, är du det? (NN) – Nej inte så som det ser ut nu. Ryssland rustar inte upp. De ökar inte sin försvarsbudget. Däremot har de betett sig väldigt illa och kränkt Ukraina och Krimtatarerna.

Utiset-redaktionens avsikt med reporterns inpass efter NN:s uttalande var att ge publiken fakтамässig förståelse för ett större sammanhang och längre perspektiv. Redaktionen ansåg inte att det riktades kritik mot NN på ett sätt som gjorde att det fanns behov att låta NN kommentera i sändning. Påannonseringen av inslaget kan möjligen anses vara något spetsig i sin formulering men ändå inom ramen för vad som enligt praxis är tillåtet. Att Rysslands militära förmåga har ökat genom upprustning de tio senaste åren anser SVT är vedertagen fakta utifrån en mängd forskningsrapporter, till exempel från FOI, och har rapporterats om bland annat i svenska och finska nyhetsmedier. Några dagar efter sändningen presenterade den svenska riksdagens försvarsberedning sin rapport. Även försvarsberedningen konstaterade att det säkerhetspolitiska läget i Europa över tid har försämrats till följd av Rysslands agerande. Enligt experter

har Rysslands försvarsbudget minskat de senaste två åren på grund av ekonomiska problem (minskade olje- och gasinkomster). Finska försvarshögskolan har även kommenterat att officiella siffror inte är hela sanningen. Officiellt är till exempel Ryssland inte aktiva i Ukraina så därför är det inte med i budgeten. Detta sammantaget ansåg redaktionen motiverade den aktuella formuleringen från reportern.

Avseende det bildmaterial som användes i inslaget rörde det sig om arkivbilder från ett nyhetsinslag i SVT år 2015 som handlade om just Rysslands rustning. SVT anser inte att bilderna till sin natur var hotfulla och det fanns inget sådant syfte med urvalet.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor. Om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att nyhetspresentatörens uttalande om att NN avslöjade sina bristfälliga kunskaper i säkerhetspolitik var värderande och passerade gränsen för vad som kan accepteras inom ramen för opartiskhetskravet. Inslaget strider därför mot detta krav.

Mot bakgrund av vad som framkommer i SVT:s yttrande kan nämnden inte finna annat än att uppgifterna om Rysslands försvarsbudget har återgetts på ett korrekt sätt i inslaget. Inslaget strider inte mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Kristina Åberg efter föredragning av Tamara Mivelli.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Tamara Mivelli

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.